

TÖÖINSPEKTSIOONI

2004. AASTA I POOLAASTA ARUANNE

1. 2004. aasta järelevalve prioriteedid ja tegevuse eesmärgid.

- 1.1 Sotsiaalministeeriumi strateegilistest eesmärkidest töökeskkonna ohutuse ja tööelu kvaliteedi osas tulenevad ülesanded:
  - 1.1.1 Tööga hõivatute hulgas tööõnnetustes vigade ja surmasaanute osatähtsuse protsendi vähendamine;
  - 1.1.2 Tööõnnetuste läbi kaotatud tööpäevade arvu vähendamine;
  - 1.1.3 Illegaalsete ja vormistamata töösuhete osakaalu vähendamine.
- 1.2 Tööinspektsiooni 2004.a järelevalve prioriteedid:
  - 1.2.1 Töökeskkonna seisundi kontrollimise ja hindamisega nõuda töökeskkonna viimist vastavusse töötervishoiu ja tööohutuse õigusaktide nõuetega eelkõige ettevõtetes, milliseid ei ole aastatel 1999-2003 kontrollitud (s.t ei ole kontrollitud pärast töötervishoiu ja tööohutuse seaduse jõustumist) ning ettekirjutuste täitmise kontrollimisega nendes ettevõtetes hinnata järelevalve tulemusena ettevõtete töökeskkonnas toimunud muudatusi.
  - 1.2.2 Ettevõtetes ohtlike kemikaalide (s.h kantserogeenide ja mutageenide) ja neid sisaldavate materjalide käitlemisel tekkivate ohtude väljaselgitamisele suunatud sihtkontrolliga nõuda tööandjalt abinõude rakendamist neist ainetest lähtuvate tervisekahjustuste vältimiseks või vähendamiseks.
  - 1.2.3 Tööandjapoolse tööõnnetuste uurimise taseme parandamisele suunatud sihtkontrolliga tagada tööõnnetuste uurimine vastavuses Vabariigi Valitsuse 13.05.2003.a määruse nr 146 "Tööõnnetuste ja kutsehaigestumiste registreerimise, teatamise ja uurimise kord" nõuetega ning nõuda tööandjalt tööõnnetuste ennetamiseks kavandatud abinõude täitmist eesmärgiga vältida samalaadsete tööõnnetuste kordumine.
  - 1.2.4 Töö- ja puhkeaja seaduse sätete täitmise sihtkontrolliga tööaja summeerimise ja ületundidega töötamise üle tagada töö- ja puhkeaja normidest kinnipidamine pikas töövahetuses töötamise korral ning seaduses sätestatud ületundide piirnõrkude järgimine.
  - 1.2.5 Euroopa Vanemtööinspektorite Komitee (SLIK) soovistest lähtuva sihtkontrolliga suunata ehitusettevõtjate tegevus tööohutuse parandamisele ehitustöödel.

2. Järelevalvealane tegevus

- 2.1 2004. aasta I poolaastal viidi läbi 4101 kontrollimist (2003.a samal perioodil - 2789), neist 2398 korral kontrolliti töötervishoidu ja tööohutust reguleerivate õigusaktide täitmist ja 1703 korral töösuhete reguleerivate õigusaktide täitmist. Kontrollimistega haarati 1580 ettevõtet, neist 658-s hinnati töökeskkonda kui tervikut. Töötajate arv kontrollitud ettevõtetes 83 760. Kohalike inspektsioonide järelevalvealast tegevust iseloomustab lisa 1. Hinnangud tööandjate tegevusele töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevate ülesannete täitmisel on esitatud lisas 2, hinnangud ettevõtete töökeskkonnaseisundi kohta lisas 3 ja ülevaade ettevõtetes esinevatest ohuteguritest lisas 4. Ülevaade kontrollimistest maakondade lõikes on esitatud lisas 5.

- 2.2 Tööandjatele esitati 1507 ettekirjutust, kusjuures töötajate elule ohtliku töö tegemine peatati 43 töökohal ning ohtliku töövahendi kasutamine keelati 50 juhul.
- 2.3 Väärteomenetluse seadustiku alusel menetleti 70 juriidilise isiku ja 23 füüsilise isiku (2003.a I pa - vastavalt 36 ja 12) väärteoasja. Juriidilistele isikutele määrati trahve 277 600 krooni (2003.a I pa - 127 300 kr) ja füüsilistele isikutele 27 420 krooni (2003.a I pa - 19 220 kr). Kokku määrati trahve 305 020 krooni (2003.a I pa - 146 520 kr). Asendustäitmise ja sunniraha seaduse alusel hoiatati sunnirahaga 582 tööandjat 1 632 700 krooni ulatuses. Sunniraha pöörati täitmisele 11 juhul 33 200 krooni.
- 2.4 Uuriti 220 raske ja 6 surmaga lõppenud tööõnnetuse asjaolusid ja põhjuseid (2003.a I pa vastavalt 435 ja 9).
- 2.5 Töölepingu seaduse ning töö- ja puhkeaja seaduse alusel vaadati läbi 2222 tööandjate taotlust. Tööandjatele anti 1768 nõusolekut või kooskõlastust, mis puudutasid 24 918 töötajat. Töölepinguseaduse § 68 alusel anti nõusolek osalise töötaja rakendamiseks või töötajate osaliselt tasustatavale puhkusele saatmiseks 154 ettevõtte 8482 töötajale (2003.a I pa - 171 ettevõtte 11 263 töötajale). Töölepinguseaduse § 31 lg 1 ja § 75 alusel registreeriti 1128 töölepingut (2003.a I pa - 1896).
- 2.6 Vaadati läbi ja lahendati 99 töötaja kirjalikku avaldust (2003.a I pa - 159).
- 2.7 Töötervishoiu, tööohutuse ja töösuhete probleemide lahendamisel nõustati vastuvõttudel 1284 tööandjat ja nende esindajat ning 2058 töötajat (2003.a I pa vastavalt 3637 ja 5847).

3. Tööõnnetused ja kutsehaigused

3.1 Tööõnnetused

2004.a I poolaastal esitati Tööinspektsiooni kohalikele inspektsioonidele 1532 tööõnnetuse raportit (2003.a I pa - 1652). 1000 töötaja kohta toimus 2,6 tööõnnetust (2003.a I pa - 2,8). Tööülesannete täitmisel sai surma 13 ning raske tervisekahjustuse 447 töötajat (2003.a I pa vastavalt 13 ja 459). 13-st surmaga lõppenud tööõnnetusest toimusid 6 liikluses, 1 röövkallaletungi tagajärjel ja 1 sõjaväelasega teenistusülesannete täitmisel, s.t 13-st õnnetusest 8 ei toimunud tööttervishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumise tagajärjel.

Tööõnnetuste arv vähenes Tallinnas, Läänemaal, Põlvamaal, Pärnumaal, Raplemaal, Tartumaal, Valgemaal ja Võrumaal, kuid kasvas Hiiumaal, Jõgevamaal, Järvamaal, Lääne-Virumaal ja Saaremaal.

1000 töötaja kohta toimus kõige rohkem tööõnnetusi Lääne-Virumaal - 6,5 (2003.a I pa - 5,4); Järvamaal - 4,3 (2003.a I pa - 3,4), Saaremaal - 3,6 (2003.a I pa - 2,8) ja Jõgevamaal - 3,4 (2003.a I pa - 2,2).

Analüüsides tööõnnetusi tegevusalade järgi, selgub, et 1000 töötaja kohta toimus kõige rohkem tööõnnetusi:

- puidutööstuses - 8,0;
- mööblitööstuses - 6,8;
- keemiatööstuses - 6,8;
- mäetööstuses - 5,8;
- paberitööstuses - 5,3;
- toiduainetööstuses - 5,0;

Raskeid tööõnnetusi toimus kõige rohkem:

- metallitööstuses - 49 (11%);
- hulgi- ja jaekaubanduses - 48 (11%);

- puidu- ja mööblitööstuses – 38 (8 %);
- ehituses – 36 (8%);

Tööõnnetuste analüüs lisad 6-8.

3.2 Kutsehaigused

2004. aasta I poolaastal on SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla Töötervishoiu ja Kutsehaiguste Keskuse poolt diagnoositud 80 esmast kutsehaigust (2003.a I pa - 57 juhtumit) 71 inimesel, neist 37 mehel ja 34 naisel.

- Maakonniti on enim diagnoositud esmaseid kutsehaigusi (lisa 9):

	<u>2004 I pa</u>	<u>2003 I pa</u>
Põlvamaa	11 e. 14%	10
Tartumaa	9 e. 11%	5
Jõgevamaa	8 e. 10%	8
Tallinn ja Harjumaa	8 e. 10%	5

- Esmaselt diagnoositud kutsehaiguste arv kasvas Raplamaal ja Pärnumaal:

	<u>2004 I pa</u>	<u>2003 I pa</u>
Raplamaa	6	1
Pärnumaa	7	2
Saaremaa	2	0

- Enim diagnoositud esmaseks kutsehaiguseks on (lisa 10):

	<u>2004 I pa</u>	<u>2003 I pa</u>
ülekoormushaigus	41 e. 51%	29
vibratsioonitõbi	16 e. 20%	9
vaegkuulmine	14 e. 17%	14

Käesoleva aasta I poolaastal on pooltel juhtudel diagnoositud esmase kutsehaigusena ülekoormushaigus.

- Kutsealade järgi on enim esmast kutsehaigust diagnoositud (lisa 11):

	<u>2004 I pa</u>	<u>2003 I pa</u>
traktoristid	27 e. 34%	18
põllutööline, loomakasvatataja	17 e. 21%	11

- Vanuse järgi on esmaseid kutsehaigusi diagnoositud:

- 61-70 aastastel – 12 haigust
- 51-60 aastastel – 46 haigust
- 41-50 aastastel – 16 haigust
- 31-40 aastastel – 3 haigust
- 21-30 aastastel – 1 haigust

4. Töövaidlused.

Töövaidluskomisjonid tegutsevad igas maakonnas, kuid töövaidluskomisjonide juhatajad on ametisse nimetatud ainult 6 maakonnas, s.h. Tallinnas ja Harjumaal (3), Ida-Virumaal (2) ja Tartumaal (2), kes omakorda lahendavad töövaidlusi ka Järva-, Rapla- ja Läänemaal ning Lääne-Viru, Jõgeva- ja Põlvamaal. Võrumaa töövaidluskomisjoni juhataja lahendab vaidlusi ka Valgamaal ning Pärnumaa töövaidluskomisjoni juhataja Viljandimaal. Saaremaa töövaidluskomisjoni juhataja lahendab vaidlusi ainult oma maakonnas.

Avaldusi töövaidluskomisjonidele on käesoleva aasta I poolaastal esitatud 1851 (2003.a 1705). Töötajate avaldusi oli 1812 (2003.a 1671) ja tööandjate avaldusi 39 (2003.a 34). Felmisest aastast lahendamata jäänud avaldustega kokku oli töövaidluskomisjonides I poolaastal lahendamisel 2271 (2003.a 2086). Esitatud avalduste koguarv on võrreldes möödunud aasta sama perioodiga mõnevõrra tõusnud.

K.a I poolaastal lahendati 1628 avaldust (2003.a 1439). Neist rahuldati täies ulatuses 832, osaliselt 494 ja jäeti rahuldamata 248. 2003.a samal perioodil vastavalt 761, 407 ja 248. Istungeid peeti 2063 (2003.a 1875). Edasilükatud istungite arv 498. Taas on kõige sagedasemaks istungite edasilükkamise põhjuseks poole põhjendatud taotlus – 288 (2003.a 214) juhul. Järgneb asjaolude täpsustamise vajadus – 115 (2003.a 169) juhul.

Menetlus on lõpetatud 119 (2003.a I kv 27) asjas põhjusel, et avaldaja loobub nõuetest, 79 juhul avaldaja mitteilmumise tõttu. Võrdlus eelmise aastaga puudub seetõttu, et individuaalse töövaidluse lahendamise seaduse muudatuste tõttu on muutunud menetluse lõpetamise aluste loetelu.

Töötajate nõuded:

Nõuete struktuur on muutumatu läbi aastate.

I saamata palga, lõpparve ja/või töölepingu lõpetamise hüvitise nõuded – 1412 (2003.a 1463)

II tööraamatu, lõpparve kinnipidamise hüvitise nõuded – 554 (2003.a 604)

III töölepingu lõpetamise ebaseaduslikuks tunnistamise nõuded – 423 (2003.a 372)

Kõiki muid nõudeid on esitatud kordades vähem.

Töölepingu lõpetamise on vaidlustanud s.h 28 (2003.a 9) isikut, kes on rasedad või kasvatavad alla 3-aastast last ning 3 (2003.a 4) töötajate esindajaks valitud isikut.

Tööandjate nõuded:

Tööandjad on esitanud 39 (2003.a 34) avaldust, milles sisaldus 37 töötaja poolt tekitatud materiaalse kahju hüvitamise nõuet ja 10 muud nõuet. 2003.a oli materiaalse kahju hüvitamise nõudeid 26 ja muid nõudeid 8.

2004.a II poolaastasse jääb lahendamiseks 365 (2003.a 290) avaldust.

Avalduste esitamisest 1 kuu jooksul kuulamisele määratud avalduste arv oli 1384, mis moodustab esitatud avalduste üldarvust (1851) 75%. Põhjused: Tallinna ja Harjumaa töövaidluskomisjonide juhatajate suur koormus; juhatajad, kes lahendavad töövaidlusi ka teistes maakondades, käivad kohapeal kindlatel aegadel, mis ei taga täpselt tähtajalist lahendamist; mingil põhjusel ärajäänud istungi ajaks teise asja arutamisele määramine ei ole enamusel juhtudel võimalik.

Koormus: Endiselt lahendatakse kõige enam töövaidlusi Tallinna- ja Harjumaa töövaidluskomisjonides. K.a I poolaastal oli see arv 714, mis on 44% (2003.a 541, 38%) riigis lahendatud avalduste koguarvust. Järgnevad Ida-Virumaa 268 ja 16,5% ning Tartumaa 178 ja 11% lahendatud avaldusega.

Priit Siitan
Peadirektor